

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

UITGAVE VAN DE VERENIGING TEGEN DE KWAKZALVERIJ, VERENIGING TOT EVALUATIE VAN ALTERNATIEVE BEHANDELMETHODEN EN TOT BESTRIJDING VAN DE KWAKZALVERIJ

Redacteur: J. Th. Balk, Keeverberg 54, 1082 BE Amsterdam

Versijnt 4 x per jaar

DE DUITSE "HEILPRAKTIKER" IS EEN ALTERNATIEVELING, "STAATLICHANERKANNT"

GESPREK MET EEN TEGENSTANDER, PROF.DR.E.FROMM

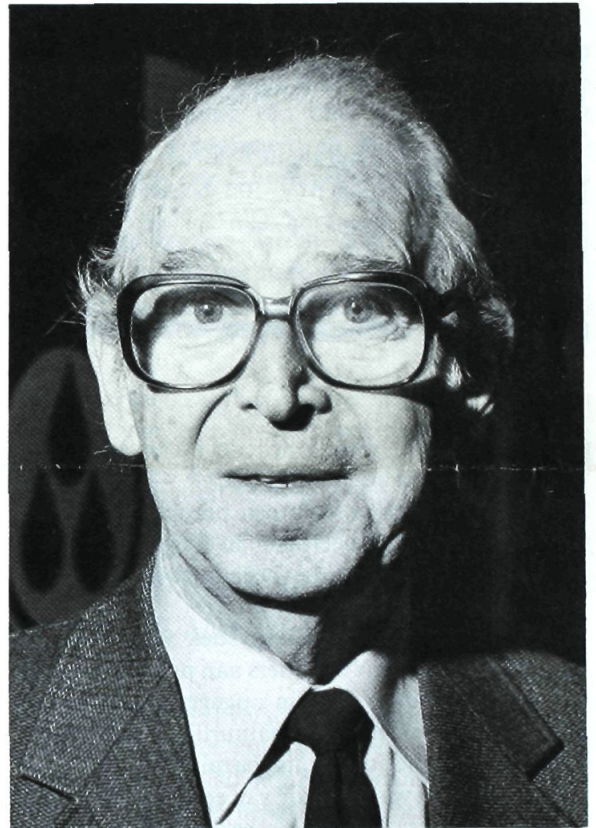
"Heilpraktiker behoeven niet te leren", zo berichtten wij in het decembernummer van ons Actieblad van vorig jaar. Deze uitlating van prof. dr. Erich Fromm over de situatie van de "alternatieve genezers" in de Bondsrepubliek heeft nogal wat publiciteit gekregen in de Duitse pers. Zij was gedaan op een persconferentie te Düsseldorf gewijd aan het congres en de tentoonstelling Medica 85. De Heilpraktiker hebben het er niet bij laten zitten en deden prof. Fromm een proces aan. Dat zij verloren hebben.

"Ik had immers gezegd: ze behoeven niet te leren, in tegenstelling tot de arts die de ontwikkelingen bij moet houden", zei ons prof. Fromm. Wij ontmoetten hem, wederom op een persconferentie, ditmaal voor Nederlandse en Belgische journalisten in het Utrechtse Bosch en Duin gehouden. Met als onderwerp Medica 86, te Düsseldorf.

Het is heel gemakkelijk om Heilpraktiker "staatlich anerkannt" te worden, aldus prof. Fromm, voorzitter van de Medica, ere-voorzitter van de Bondsartsenkamer en van de Duitse artsendagen. Wie zich als Heilpraktiker in de Bondsrepubliek wil vestigen moet allereerst bij een instantie een verklaring afleggen dat hij de lagere school heeft volbracht; hij mag ook niet veroordeeld zijn voor een ernstig delict en tenslotte moet hij verklaren geen vaccinaties te doen en evenmin geslachtsziekten te behandelen... Dan krijgt men de "Staatliche Anerkennung"... "Dat is een belediging voor de opgeleide verpleegster, die ook "staatlich anerkannt" is". Bovendien meent het publiek dat dat "staatlich anerkannt" betekent dat de Heilpraktiker "staatlich" getoetst is.

- *Hoe is het gegaan in de nazi-tijd?*

— Rudolf Hess was de grote voorvechter van de Heilpraktiker. Maar dr. Wagner, die de nationaal-socialistische artsorganisatie leidde wilde dat de Heilpraktiker een opleiding volgden zodat zij op de duur in de artsentstand konden opgaan. Na de ineenstorting van het "Dritte Reich" konden de Heilpraktiker met succes aanvoeren dat zij door de natio-

Prof. dr. Erich Fromm

naal-socialisten vervolgd waren: terug derhalve naar de oude regeling van "staatliche Anerkennung" en daarmee basta.

Eigenaardig is wel, aldus nog steeds onze hooggeleerde zegsman dat veel Heilpraktiker hun kinderen voor arts laten studeren. "En ik heb eens een Heilpraktiker gevraagd: Wanneer U nu zelf ziek bent aan wie van uw collega's zou U dan Uzelf toevertrouwen? Dat bleek een moeilijke vraag, die ik zelf maar heb opgelost door hem te vragen: U hebt toch in mijn ziekenhuis gelegen? Ja, dat was het geval. Hij was naar een echte arts gegaan".

- *In Nederland is een drammen aan de gang om de ziekenfondsen ook alternatieve behandelingen in het pakket te laten opnemen. Hoe denkt men daar in de Bondsrepubliek over?*

— Neen, van de "Krankenkasse" moeten de Heil-

Vereniging tegen de Kwakzalverij

Opgericht 1 januari 1881

Correspondentie-adres: Bergse Dorpsstraat 101
3054 GC Rotterdam; tel 010-4187149

BESTUUR:

Voorzitter: C.W.Chr. Deurman, Arnhem
Secretaris: I.A. van de Graaff, Rotterdam
Penningmeester: H.A.M. Voorbij, Vinkeveen
Leden: G.R. van den Berg, Amsterdam
prof. B.S. Polak, Amsterdam
D. Uitterdijk, Medemblik

Adviserende leden:

S. Lelie, Middelburg
prof. dr. F.A. Nelemans, Duivendrecht

Postgiro van de Vereniging: 32237 ten name van
Penningmeester van de Vereniging tegen de Kwakzalverij, Vinkeveen.

De **contributie** bedraagt thans *f* 30; voor studenten en leerlingverpleegkundigen *f* 10; begunstiger wordt men door een schenking aan de vereniging van minimaal *f* 100.

---

praktiker niets hebben. Dat leidt tot teveel controle vrezende. En wat het publiek betreft — wanneer men 50 DM moet betalen voor een bezoek aan de Heilpraktiker... wel, dan heeft men in elk geval het gevoel iets voor zijn gezondheid over te hebben.

— *Wie gaan er naar de Heilpraktiker?*

— Och, het geloof aan de mystiek van het wonder lijkt onuitroeibaar. Veel lijdende aan psychosomatische klachten, patiënten die zijn opgegeven...die stappen naar de Heilpraktiker. En natuurlijk worden telkens weer wondergenezingen uitgebazuind.

Prof. Fromm vertelde nog van een journalist die alle persconferenties van medische gebeurtenissen bijwoonde en verslagen maakte van medische congressen. Op een goede dag vond hij dat hij er nu genoeg van wist en vestigde zich als...Heilpraktiker! "Ik heb wel eens", vervolgde de hoogleraar, "aan de "Rentekassen" voorgesteld om werknemers door ziekte uitgeschakeld door Heilpraktiker die immers voorgeven alles te kunnen genezen te laten behandelen. Dat zou miljarden besparen..."

Op het ogenblik, vertelde hij verder, treedt voor de televisie een Zwitser op. Als men hem het portret toestuurt van een zieke dan behandelt hij die met een "kosmische straling". En dat op de televisie... Prof. Fromm schudde er het hoofd bij.

Tijdens de persconferentie lichtte hij het nut van de Düsseldorfer Medica 86 toe waar de huisarts kennis kan maken met de nieuwste ontwikkelingen bij allerlei specialismen. Alle medische specialismen zijn dan ook vertegenwoordigd, behalve de röntgenologie. Ook van

groot belang vond hij de discussies die worden georganiseerd met patiënten zoals diabetici, lijdende aan asthma en stoma-patiënten.

Overigens wordt ook aan homeopathie enige aandacht geschonken in het congresprogramma evenals aan acupunctuur. Prof. Fromm meende dat in de acupunctuur mits gehanteerd door deskundige bevoegden enige mogelijkheden schuilen. "Wij discussieren er over."

HET FIGUURPROBLEEM VAN DE BEVELANDER

De alternatieve "gezondheidszorg" vindt bij uitstek publiciteit in de huis-aan-huisbladen waar de normale scheiding tussen redactie en advertenties nauwelijks lijkt te bestaan. Maar al te vaak vindt men in huis-aan-huisbladen redactionele artikelen die regelrechte reclame betekenen voor een alternatieve behandelingswijze. Dezelfde bladen schuwen alles wat maar enigszins controversieel kan zijn op andere terreinen politiek en godsdienst zijn taboe in de meeste huis-aan-huisbladen. Maar zo krap kijkt men niet als een alternatieveleving met een mooi wonderverhaal komt aandragen... Dat "vreten" de lezers, zo wordt er gedacht.

Deze dagen sloegen wij eens enige nummers op van De Bevelander die te Goes verschijnt en in een oplage van 37.4000 exemplaren op Noord- en Zuid-Beveland in de brievenbussen wordt gestopt. Een produkt van een combinatie huis-aan-huisbladen in Zeeland gemaakt door drukkerij Vink te Axel.

Onder de advertentie van slager Schrijver op de Kreukelmarkt te Goes werd ons oog getroffen door de "Zwitserse TFM- methode, puur natuur". De kop vermeldt voorts dat wanneer men te dik is men het lichaam zichzelf moet laten afslanken (drie uitroeptekens) volgens de Thermo-fysische methode, een totaal-systeem voor afslanken en plaatselijke figuurcorrectie. Natuurlijke zelfwerkzaamheid, een aangepast voedingsadvies gecompleteerd met een ozonzuurstoftherapie.

Teveel omvangrijke centimeters

Te dik zijn zou volgens de schrijver van dit artikel niet altijd een kwestie zijn van teveel kilo's maar "een probleem van teveel omvangrijke centimeters op ongewenste plaatsen van het lichaam". Daarom is te dik zijn een figuurprobleem, leren de lezeressen van De Bevelander. De slimme afslankers leiden hieruit af dat de afslankmethode geheel op de betreffende persoon moet worden afgestemd. Dat kost natuurlijk wel extra. Allereerst een behoorlijk vooronderzoek, "de figuuranalyse". Bij de behandeling komen er ook nog speciale transparante cabines aan te pas, waar men alleen met het hoofd uitsteekt. Daarbinnen wordt dan de bewegingstherapie beoefend. Het artikel besluit met een adres in Middelburg waar men een afspraak

kan maken voor een vrijblijvende "figuuranalyse". In Nederland zouden bijna 30 instituten zijn die deze Zwitserse thermo-fysische methode toepassen. En kennelijk een bestaan vinden in een dure afslankmethode.

Met Bruno tegen de stress

In een ander nummer van De Bevelander was de voorpagina gevuld met het relaas van een zekere Bruno Leroy, een 37-jarige lekentherapeut, die de z.g. Speyermethode toepast, verder op geen enkele medische graad prat kan gaan maar wel verzekert dat hij in lange sessies al zo'n vijftien patiënten van neuroses, trauma's of fobieën heeft afgeholpen. Stress en depressies kunnen ook door de Speyer-therapie onder schot worden genomen, zo verzekert Leroy, die in Heinkenszand woont. Hij houdt zich nu eenmaal bezig met "de onkruidbestrijding in de menselijke geest".

Voor de Speyer-methode worden "therapeuten" aangeworven die zelf een Speyer-therapie hebben ondergaan. Een goedkope methode is het niet: "Speyer" zit niet in het ziekenfondspakket. "We rekenen 5% van het jaarinkomen van de patiënt(e)" als dus Leroy. Wie als lezer van de Bevelander er iets in ziet vindt aan het slot van dit lovende artikel het telefoonnummer van de Heinkenszandse therapeut, die "zonder remmingen problemen doorzichtig wil maken". En zich passend laat fotograferen temidden van een roosterwerk van planten. Dat doorzichtig maken vergt overigens wel een blinddoek wanneer de patiënt op de sofa bij deze lekentherapeut ligt...

"EN ZOETIGHEID GING UIT VAN DEN STERKE"...

De Engelse acteur Alec Guinness heeft zijn herinneringen bijeengebracht in een boek, *Blessing in Disguise* dat, zoals dat met Britse biografieën zo vaak het geval is heel wat kopers en lezers heeft gevonden. Alec Guinness vertelt daarin o.a. van zijn ontmoetingen met de toen al bejaarde Sir Sidney Cockerell. In 1903 bezocht Sir Sidney graaf Tolstoy op diens vermaarde landgoed Jasnaja Poljana. Hij trof er het gezelschap in de appelboomgaard rondom de samovar waaruit zwarte thee werd geschonken en komkommers met honing etend — een bijzondere tractatie op een warme zomerdag. Honing is een natuurprodukt dat sterk tot de verbeelding spreekt bijeengegaard als het is door "de nijvere bijen". En als meer natuurprodukten is het niet zo goedkoop — de Noord-amerikaanse ahornstroop (maple sugar, sucre d'érable) — is óók een prijzig produkt.

Onlangs wijdde de Consumentengids van de Consumentenbond een test aan honing onder o.a. het hoofdje "sommige alternatieve honing te hoog verhit". Alternatieve honing? Welneen, gewone honing. Al wordt die in het alternatieve circuit hemelhoog ge-

prezen. Er werden 23 merken/types bloemenhoning en 13 merken/types klaverhoning aan een test onderworpen. Plus een bakkershoning, een hoogverhitte honing, zo vloeibaar als water.

De conclusie van de test in de Consumentengids luidt: honing is een smakelijk broodbeleg, dat echter voornamelijk uit suiker bestaat. "Eet er daarom niet te veel van. Een wondermiddel tegen alle kwalen — zoals het nog wel eens wordt aanbevolen in snorkende advertenties, red. AtdK — is honing niet, al kan hij keelontsteking verlichten".

Tien honingleveranciers zoeken hun klandizie vooral in alternatieve winkels. Zeven van hen beweren op hun etiketten zonder warmte te werken. Toch blijken juist drie van hun honing te warm te behandelen. Te sterk verwarmd, zo vond de Consumentenbond uit, was de bloemenhoning van Caspar de Vries. Te sterke verwarming, zij het in mindere mate, constateerde men ook bij de bloemenhoning van Prosana en Het Zuiden en van klaverhoning van Caspar de Vries en Het Zuiden. "Koud geslingerd en koud afgevuld" vermeldt het etiket van de honingzemerij Caspar de Vries desniettemin.

Honigaanhangers wijzen vaak op een bepaalde stof in honing die het hart zou versterken. Maar al etend heeft dat geen zin — dit effect treedt uitsluitend op als een arts deze stof rechtstreeks in het bloed inspuit.

"Alles bijeengenomen is er geen enkele reden om wonderen van honing te verwachten". Maar komkommer met honing op een warme dag in de appelboomgaard kan best smakelijk zijn.

PASTOOR KNEIPP CONTRA DE ANTICLERICALEN

Op 3 november 1891 verscheen het eerste nummer van de katholieke *Gazet van Antwerpen* — thans wellicht het welvarendste blad van heel Vlaanderen. Al in het eerste nummer zette het blad zich keftig af tegen de liberale Brusselse concurrent, *Het Laatste Nieuws* van de courantier Julius Hoste, dat een sterk anti-clericale politiek voerde. En op de voorpagina van die eerste krant van de *Gazet van Antwerpen* had het eerste bericht al aanstonds betrekking op het Brusselse anticlericale orgaan. Het is te aardig om het onze lezers te onthouden:

O die Pastoors, die Pastoors!

De Duitse pastoor Kneipp ontvangt jaarlijks het bezoek van ruim 30.000 mensen, die hem hulp en raad komen vragen en waarvan het grootste deel verlichting of volkomen genezing bekommt. Het water is het bijzonderste geneesmiddel van die wonderdoener. Een der laatst genezene personen is een lid der millionaires (sic!) familie Rothschild.

Wat zou pastoor Kneipp emmers water mogen gebruiken om het Brussels vuilnisbladje van zijne razernij te genezen!

IN TIEN DAGEN VAN LEEK TOT VOLLEERD PSYCHOTHERAPEUT

De wonderen zijn de wereld nog niet uit: volgens de door Simon Speyer ontwikkelde methode kan een leek via een intensieve training die niet meer dan tien dagen duurt psychotherapeut worden. Speyer zelf is niet psychologisch of psychiatrisch geschoold. Hij is van huis uit Nederlander maar is naar de Verenigde Staten geëmigreerd.

Hij heeft nogal wat kennis opgestoken van een aantal academici, in wier midden hij terecht kwam — door een vergissing — tijdens zijn internering als krijgsgevangene in Sumatra. Hij was toen twintig. Hij is getooid met een doctorstitel maar voor alle zekerheid vermeldt hij in een boek van zijn hand dat in Nederland is verschenen bij, kon het anders, Ankh-Hermes te Deventer in een voetnoot: "Pas in het najaar van 1978 ontving ik mijn doctorsgraad (PR) in de gezondheidswetenschappen en psychologie van een Vrije Universiteit (non traditional) welke door de staat Californië is gemachtigd om graden te verlenen op grond van levenservaring en zelfstudie hieruit volgend".

Therapie in geïsoleerde kamer

Aan een artikel verschenen in het bijvoegsel voor wetenschap en onderwijs van NRC Handelsblad, geschreven door Jan Derksen, ontleen wij een paar bijzonderheden over de Speyertherapie. Elders in dit nummer vermelden wij het optreden van een bewoner van het Zeeuwse Heinkenszand als Speyertherapeut. Deze therapeut, in het dagelijkse leven opbouwwerker, vertelt wat hij allemaal behandelt. Want er is meer "geestelijk bochtenwerk" dan neuroses en trauma's: relatiemoeilijkheden, gedragsproblemen, minderwaardigheidsgevoelens, ziekelijk verlegenheid, agressie, hyperventilatie, seksuele moeilijkheden, eczemen, aanhoudende hoofd- en rugpijnen, die laatste voor zover ze hun wortels hebben in de geest, aldus deze Bruno Leroy.

In 1977 is de Nederlandse Vereniging voor Speyertherapie opgericht. Volgens een informatiebrochure is de therapie een mengeling van: psychoanalyse, cybernetica, bioenergetica, hypnosetechniek en psychokatharsis. Die psychokatharsis kan soms hard aankomen. Leroy heeft er daar in Heinkenszand een extra-goed geïsoleerde kamer voor. Leroy — in tien dagen van leek naar theapeut!... — heeft bijvoorbeeld een 38-jarige vrouw "behandeld" en haar op de sofa geblinddoekt teruggevoerd naar haar kinderjaren. "Ik fungeerde daarbij als de ouder, die het kind het trauma bezorgde". De agressie richtte zich op de therapeut maar werd gesmoord in de kussens op de sofa. Daarin kan de geblinddoekte patiënt, bijten, slaan en huilen. Tel uit je winst...

De tiendaagse van Simon Speyer

De eigenlijke therapie duurt ook al tien dagen: telkens twee uur per dag. Daarna volgt in een langzamer

tempo een nabehandeling. De op katharsis gerichte techniek is vergelijkbaar met die van overeenkomstige technieken in de Gestalttherapie en de gedrags-therapie. Maar ze zijn wel in handen van een leek, die zijn patiënten zo te zeggen de biecht afneemt. Zonder medische beroepsgeheim, zonder de zekerheid van het kerkelijke biechtgeheim.

Opmerkelijk is dat Speyer zeer nadrukkelijk zijn patiënten selecteert. Wie moeten de deur van de Speyertherapeut voorbij lopen? Dat zijn de alcoholici en de verslaafden aan drugs. Maar ook de mensen die veel medicamenten gebruiken, die ooit opgenomen zijn geweest in een psychiatrische inrichting, patiënten die in eerste of tweedegraad familieleden hebben die krankzinnig zijn of waren, latent schizofrenen, mensen met suicide-neigingen, lichamelijk ernstig zieken, zwangere vrouwen, mediterende patiënten, patiënten onder de achttien of boven de zestig jaar, patiënten die nog elders in behandeling zijn of mannen met een extra Y-chromosoom.

Hoe moet een leek als de Speyertherapeut nu de latent schizofrenen er uit selecteren? In NRC Handelsblad gaf Jan Derksen het door Speyer voorgeschreven vragenlijstje dat de Speyertherapeut moet hanteren.

Heeft U ooit sadistische dromen?

Om te ontdekken of een toekomstig patiënt latent schizofreen is moeten de volgende vragen worden gesteld:

Heb je nooit, of heb je ooit sadistische dromen gehad of dood je regelmatig mensen of vermink of vernietig je ze in je dromen?

Welke fantasieën heb je als je masturbeert?

Heb je ooit dagdromen over het doden van mensen of dieren of heb je bewust andere sadistische fantasieën?

Zijn je seksuele relaties sadistisch?

Geniet je van sadisme?

De vraag: Ben je voetbalsupporter wordt er echter niet bijgesteld.

Speyer laat zich geen knollen voor citroenen verkopen en heeft de betaling van de diensten van de therapeut keurig geregeld. Vooruit betalen, die 5 pct van het inkomen! En voor elke zitting met de therapeut moet de patiënt — Speyer heeft het over patiënten, niet cliënten — een cadeautje meebrengen voor de therapeut. Krijgt de patiënt een vergoeding van de verzekering dan moet de waarde van dat geschenkje wat hoger zijn...

Brood op de therapeutenplank

Er bestaat een veelheid aan psychische stoornissen. Stoornissen die volstrekt niet worden opgeheven met een eenvoudige op katharsis gerichte therapie door een haastig opgeleide leektherapeut die het boekje van Speyer hanteert. Het grote gevaar bestaat dat die de problemen bij een menigte van psychische stoornissen

— en stel dan als leek maar eens een duidelijke diagnose!... — alleen maar groter maakt. Wat moet bijvoorbeeld zo'n man aanvangen met een ingewikkeld verschijnsel als de hysterische neurose? Simon Speyer zelf steekt uiteraard de loftrumpet van de eenvoudige therapie die zijn adepten hebben te bieden — de mensen met een achtergrond van psychologie, psychiatrie, psychiatrisch-sociaal werk...etc. hebben te veel "bagage".

Niettemin schreef prof. Bastiaans een voorwoord voor het boek van Speyer. Hij verklaart dat de goede therapeut een warm en open communicerend mens moet zijn. Maar hij wijst wel op de noodzaak van onderzoek. Edoch auteur Jan Derksen heeft nergens een studie naar het effect en het proces van de Speytherapie kunnen vinden. Dat is blijkbaar van minder belang. Als er maar brood op de therapeutenplank komt.

Yvonne aan het woord

In de rubriek "Ter zake" van het Haarlems Dagblad troffen wij nog de vermelding aan van een nieuwe praktijk voor de Speytherapie! Wij laten een deel van dit bericht hieronder volgen:

Yvonne Peper-Oudhoff opent op 1 december in Haarlem-Noord een praktijk voor Speytherapie. Het betreft een alternatieve psychotherapie, die in de VS is ontwikkeld en vanaf 1962 wordt toegepast door de Nederlander *dr. Simon Speyer*. (Let op dat gebruik van de titel "dr". - red. AvdK) Het is een methode waaraan geen medicijnen te pas komen. Volgens Yvonne Peper voert de Speytherapie — in tegenstelling tot andere therapieën — de mens terug tot zijn eigen, oorspronkelijke ik. "De emotionele problemen van nu hebben hun oorsprong in het verleden. De essentie van de behandeling berust op drie hoofdzaken: 1. het opsporen van de kern van het probleem, 2. het op het bewust niveau laten herbeleven van de trauma's en conflicten, 3. het verwerken van de bewust gemaakt traumatische informatie en verdrongen impulsen door uitgelokte reacties. Zo wordt de oorzaak van het probleem voorgoed ontdaan van zijn storende effecten en de klachten kunnen niet terugkomen. De theorie is een strikt logische en grotendeels gebaseerd op de ideeën van Freud en op de werking van natuurwetten", aldus mevrouw Peper in haar gesprek met een journalist van de Haarlemse krant.

ALTERNATIEVEN: WAAR ZIJN UW BEWIJZEN?

In een enige tijd geleden in het blad van de Universiteit van Amsterdam, *Folia*, verschenen interview met het hoofd van de afdeling cardiologie van het Academisch Medisch Centrum, prof. dr. A. J. Dunning geschreven door Marjan Zijlmans plukten wij het volgende:

Geef ons de gereedschappen en wij zullen het werk doen. Ik denk dat dat een mythe is. We staan voor muren van slijtage, ouderdom, ongeneeslijke chroni-

sche ziekten die we met man en macht niet kunnen slopen. Mensen willen tot iedere prijs beter worden. Ze kunnen niet de berusting opbrengen die mensen vroeger misschien tegenover het lijden hadden. Als die hoge verwachtingen niet worden vervuld, komt er geweldig veel kritiek en dan komen ook al die alternatieven. Dan wordt er gezegd: die reguliere geneeskunde heeft helemaal geen interesse voor de patiënt, die interesseert zich alleen voor de techniek. Ze lopen weg om elders hun heil te vinden. Heel begrijpelijk.

Maar het kwalijke van alternatieve geneeskunde is dat de wanhoop van mensen wordt geëxploiteerd. Mensen die door een chronische of dodelijke ziekte aan het eind van hun bestaan zijn, wordt hoop geboden die nergens op is gebaseerd.

Als je nou bedenkt dat we in Nederland tegenover 800 chirurgen zo'n 1000 gediplomeerde arts-acupuncturisten hebben en er na al die tien- of honderduizenden behandelingen nog niet één publikatie is verschenen die ááantoont dat acupunctuur bij enige aandoening helpt! Iedereen mag van mij naar de acupuncturist, maar ik zou wel graag het bewijs geleverd zien dat het bij Nederlandse patiënten enig effect heeft. Of het nu bij migraine is of bij doofheid. Ik zou zo graag eens een kleine serie gevallen zien, goed gedocumenteerd, met een controlegroep, waarin wordt aangetoond dat acupunctuur onder bepaalde condities helpt. Daar moet de alternatieve geneeskunde zelf voor zorgen. *Ik* hoef niet aan te tonen dat *ie* niet helpt. Vanuit de samenleving is er een geweldige druk. Iedere keer wordt aan de reguliere geneeskunde gevraagd, te bekijken of die alternatieven helpen. Nou, dat is hier al zo vaak gebeurd: aardstralen, celtherapie, het Moermandieet al in 1958. Steeds weer wordt aangetoond dat elk bewijs voor werkzaamheid ontbreekt. Maar dat overtuigt de gelóvigen natuurlijk niet. Als u zegt dat de roomskatholieke kerk op een historische mythe berust, zal de nieuwe bisschop van Den Bosch u dat niet in dank afnemen. Maar wat voor argumenten u ook aanvoert, u zult hem niet overtuigen, aldus prof. Dunning.

ARTS LIET WONDERCHIRURG OPTREDEN

Een schandelijk stukje bedrog met een Filippijnse "wonderchirurg" heeft een Utrechtse arts een berisping opgeleverd van het Medisch Tuchtcollege. De arts die aldus Frits Gonggrijp in *De Telegraaf* een natuurgeneeskundige-homeopathische praktijk heeft liet de Filippijnse wonderdoener de uitzaaiingen van een kankerpatiënt "verwijderen" tegen een bedrag van f 160,50.

Het optreden van deze Filippijnse wonderchirurgen is bekend: zij blijken uitgekookte goochelaars te zijn die met veel poespas uit het menselijk lichaam, zonder de huid te doorboren, "gezwollen" te voorschijn halen. Dat is dan dierlijk weefsel van kip of varken. Om kort te gaan — heel dit "chirurgisch" optreden is niets

anders dan een goocheltruc. Uiteraard omgeven door de nodige magische handelingen. Een soort variété, maar dan wel van bijzonder bedenkelijke aard waarvoor een arts natuurlijk geen impressario kan zijn.

Geloofde de natuurgeneeskundige-homeopathische arts nu werkelijk zelf daarin? Hij heeft te kennen gegeven zich er niet al te zeer in te hebben verdiept en hij had ook nagelaten het te voorschijn gekomen weefsel eens goed te onderzoeken. Dat was wel het gemakkelijkste wat hij kon doen — of nalaten.

De patiënt in kwestie heeft zich gericht tot de geneeskundig inspecteur in de provincie Utrecht — hij voelde zich bedrogen. De arts heeft inmiddels de relatie met de "wonderchirurg" die in Amerika woonachtig is verbroken. Bij het bepalen van de maatregel heeft, merkt Gonggrijp op, het medisch Tuchtcollege dit "minzaam in aanmerking genomen".

SAMEN ONDER   EN DAK

In de loop van het volgend jaar gaat in Winterswijk een centrum open, waarvan het Algemeen Dagblad vertelde: *gangbare en alternatieve geneeswijzen onder   en dak*. Van deze plannen waarvoor men ruimte heeft gevonden in het voormalige St. Elisabethsgasthuis hebben wij al eerder melding gemaakt. Het lijkt nu echter menens te worden. Er zijn nog verstrekkender plannen, *namelijk om er een heel kuuroord bij op te zetten: de baden van Winterswijk?*

In Nieuwerschans is men al een stapje verder met het kuuroord, waar men kennelijk geïnspireerd door de "heilzame wateren" over de grens met een investering van vele miljoenen een kuuroord bouwt. Dat heeft overigens tot nu toe als meest opzienbarend nieuwtje opgelevend dat de directeur niet zo gelukkig bleek met zijn Financiële beheer.

Terug naar die andere grensplaats, Winterswijk. In het in 1987 te opemen centrum zal ook onderzoek worden gedaan, al is niet duidelijk wat er nu zal worden onderzocht. Elders wordt inmiddels onderzocht in hoeverre paranormale genezers de bloeddruk kunnen beïnvloeden maar het onderzoek naar de methode Moerman is helemaal in het slop geraakt.

Het dagbladbericht in het A.D., kennelijk van alternatieve zijde geïnspireerd spreekt voorts van de alternatieve behandeling van 10.000 patiënten per jaar. Er zullen artsen, alternatieve therapeuten en onderzoekers te werkt worden gesteld. De stichtingskosten zullen worden voorgeschoten door het streekziekenhuis Koningin Beatrix en de Rijksuniversiteit Utrecht. Kan er blijkbaar toch nog af ondanks Deetmans bezuinigingen...

ONDERWIJS VOOR DE ALTERNEUTEN

Onder het kopje "Over Niehans gesproken" maakten wij melding van het bestaan van een Polikliniek voor praktische natuurgeneeskunst in de Achillesstraat in Amsterdam-Zuid. Op hetzelfde adres is ook een "Opleiding voor Natuurlijke Geneeskunst" gevestigd. Men kan daar op de Achillesstraat 85 een opleiding volgen in de homeopathie. Die duurt drie jaar — achttien zaterdagen per jaar, zodat men na 54 zaterdagen geschoold is in de Ayurvedische en westerse homeopathie. Het cursusgeld bedraagt 950 gulden per jaar.

Er zijn trouwens in de hoofdstad instellingen voor alternatieve geneesmethoden. Zij worden vermeld in de Vrije Gids, een in Amsterdam verschijnend periodiek geschrift dat in een oplage van 100.000 exemplaren wordt verspreid en dat zich vooral richt op de vrijetijdsbesteding. Bij de part-time opleidingen zijn ook het Educatief centrum voor natuurgeneeswijze en de School voor Natuurgeneeswijze actief — beide voor natuurgeneeskunde. Bij het Educatief Centrum wordt men in zes jaar opgeleid, bij de School voor Natuurgeneeswijze in 1 jaar. Dat Educatief Centrum is gevestigd op Singel 105, de School voor Natuurgeneeswijze zit op de Geldersekafe tweehoog.

Ook bij de advertenties komt nog een alterneut te voorschijn, zoals de Groepspractijk voor Natuurgeneeswijze en psychotherapeutische hulpverlening aan de Shackletonstraat. De Europese Bond van Reflexologen Nederland geeft weekendcursussen in voet-reflexologie. Cursussen met niet alleen een technische maar ook een "spiritueel-psychologische" aanpak. Symbool van de Bond is een slang die kronkelt om een menselijke voet...

Cursussen in alternatieve geneeswijzen zijn er legio te volgen: behalve bij de bovengenoemde "Opleiding", "School" en "Educatief Centrum" ook bij Buurthuis De Tulp, Centrum Rafaël, Gezondheidswinkel Witte Jas, Natuurgeneeskundig Centrum Kos, de Kosmos, Nat. Gezondheid Bos en Lommer, Volksuniversiteit Amstelland en de Volksuniversiteit Leerpunt Noord... En het zou vervelend worden als we ook nog eens opsomden waar de Amsterdammer zoal cursussen kan volgen in gezondheidsvoorlichting (alternatief) en massage/reflexologie.

Een lange reeks van cursussen waar het publiek rijp wordt gemaakt voor een critiekloos geloof in alternatieve geneeswijzen. Zou er soms ook nog overheids-subsidie bij die cursussen een rol spelen?

TRIESTE ZAAK

Een ingezonden brief van J.C. Delfgaauw te Voorburg in het Algemeen Dagblad: De Vereniging Homeopathie Nederland heeft het predicaat "Koninklijke" gekregen. Dat is een trieste zaak. Jaarlijks worden

Knipsels, vouwbladen?

De redactie van ons Actieblad tegen de Kwakzalverij houdt er zich voor aanbevolen

miljarden over heel de wereld uitgegeven aan medische research. Dankzij deze inspanning vordert de medische wetenschap gestaag. Maar ondertussen neemt de invloed van de kwakzalverij voortdurend toe.

Dat homeopathie kwakzalverij is kan iedere leerling van een middelbare school weten die scheikunde in zijn studiepakket heeft. De successen van de homeopathie bestaan uitsluitend in de verbeelding van de homeopathen en in die van sommige lichtgelovige patiënten, aldus J.C. Delfgaauw.

ACADEMIE VOOR ASTROLOGIE

“Het vergeten van de pil behoeft u geen zorgen te baren”, zo weet “Anki” te melden aan de Steenbokken in haar horoscoop in het nieuwe bloedblad Penthouse. Immers ook de lezers van een dergelijk mannenblad dienen op de hoogte te zijn van wat de sterren met hen voor hebben. En wie er niet in mocht geloven... er begint straks een Academie voor Astrologie die eens eventjes voor een gedegen opleiding in de astrologie wil zorgen: een academische opleiding. Van Dale definieert “astrologie” als volgt: leer der sterren; thans alleen in de zin van sterrenwichelelarij; leer van de invloed der hemellichamen op het lot en de aanleg van de mensen; kunst van het opstellen van horoscopen.

Op 16 augustus hield de stichting Astrologisch Studie centrum, gevestigd te Zutphen, Beekstraat 33, een informatiebijeenkomst in het Rosarium-restaurant in het Amsterdamse Buitenveldert. Er waren toen twee aanmeldingen, één voor de dagopleiding, één voor de avond/weekendopleiding. Beide opleidingen gaan f 3500 kosten, inschrijfgeld niet meegerekend... Er zijn inmiddels nog acht à tien kandidaten voor de opleiding.

Er moet ook gerekend worden bij dit alles en daarbij gaat het niet om de duiten te tellen maar om de standen van de planeten en dat zal dan op werkcolleges worden onderwezen. Het ziet er dus allemaal fijn uit — de secretaris te Amstelveen heeft zich al een postbusnummer aangeschaft: de optimist.

Een vernietigende evaluatie

Storm zal het dus niet lopen op zijn Academie... dat is wel duidelijk. Maar dat neemt niet weg dat het hardnekkige geloof aan “wat de sterren zeggen” door miljoenen wordt aanvaard als een vorm van waarheid. Waaraan men zich vastklemt. Mensen stellen zich al voor: Ik ben een boogschutter, ik ben een ram... Zij vragen zich af of het huwelijk van een kreeft en een vis wel goed kan gaan...

Duco van Weerlee besprak vorig jaar in Intermediair een Amerikaans boek waarin een wetenschappelijke evaluatie werd gegeven van de astrologie (R.B. Culver and P.A. Ianna, The Gemini Syndrome, Prometheus Books, Buffalo, New York) De twee auteurs zijn astronomen en ze geven zich moeite om aan te tonen dat het allemaal onzin is, die astrologische praatjes. “De bedenkelijke evidentie die door voorstanders wordt aangevoerd, bevat hier en daar de

kiemen voor nader kosmo-bio-radio-geo-fysisch onderzoek, maar bevestigt nimmer klaar en duidelijk astrologische pretenties”, aldus Van Weerle.

Vijf miljoen Amerikanen besteden jaarlijks voor een totaal bedrag van een paar honderd miljoen dollar aan astrologische consultaties. De American Astronomical Society telt enige duizenden leden en aan *astronomische* research wordt honderd miljoen dollar per jaar uitgegeven.

De maan als baarmoeder

Zet een astronoom en een astroloog aan een tafel en vraag ze op te schrijven wat ze weten van de maan. De astronoom zal allerlei bijzonderheden over deze satelliet van moeder aarde als omloopsnelheid, afstand tot de aarde, bijzonderheden over de oppervlakte en de samenstelling opschrijven, de astroloog echter gebruikt woorden als “vrouw, publiek, gevoel, gewoonte, baarmoeder, milieu”...

De planeet Mars stond vroeger voor vleselijke lust, moord en agressie, maar dat is tegenwoordig weer anders: nu — zo wil de mode het — betekent Mars impulsiviteit, assertiviteit, ja zelfs innovatie. Je moet er maar op komen!

Van Weerlee haalt ook het boek van Paul Jungschlaegel aan, van wie in 1980 verscheen “Astrologie Heute, Stimmen der Wissenschaft” (Bielefeld) Als vier oorzaken van de weerzin onder wetenschapsmensen tegen de astrologie noemt deze auteur:

1. De astrologie wordt voornamelijk door diletanten beoefend, die beroepsmatig niet geschoold zijn en ook moreel niet gekwalificeerd voor een adviserend beroep.

2. Veel astrologen slaan een commercieel slaatje uit de angst en het bijgeloof van de domme massa.

3. Astrologen die het serieuzer aanpakken bedienen zich weinig kritisch van allerlei middeleeuwse voorstellingen die achterhaald zijn.

4. Binnen de wereld van de astrologie is geen spoor te bekennen van eensgezindheid over de basisbegrippen en technieken.

Van Weerle die astrologie aanduidt als de soft drug van het rationele gemoed vermoedt dat de astrologie-nieuwe-stijl furore zou kunnen maken “binnen het gestaag groeiende alternatieve circuit, de paracultuur van yoga, en kruiden, dromen en dansen iriscopie en new age”...

KWAAL VAN DEZE TIJD

Het gebruik van “cigarettes and whisky and wild, wild women” is, schrijft Karel Knip in NRC Handelsblad niet bevorderlijk voor de gezondheid. Wat dan wel? Vage klachten en lusteloosheid kan men verdrijven door te zorgen dat het aantal negatieve ionen in de huis- of bedrijfsflucht opgevoerd wordt! Men kan daartoe bijvoorbeeld een luchtionisator kopen “want je kunt er donder op zeggen dat (bij een onderzoek) te weinig negatieve ionen worden gevonden. De kwaal van deze tijd”. Voor 100 gulden heeft men een handzaam tafelmanier, voor 250 gulden blaast men een complete huiskamer schoon, verzekert Knip.

Het grappige is, dat degenen die met snorkerige advertenties zulke luchtionisators aan de man, respectievelijk vrouw pogen te brengen daarbij altijd een reeks van namen van hooggeleerde heren weten op te hoesten, namen die U en mij volslagen onbekend zijn: prof. Tyczka, prof. Tchijewsky, prof. Ucha, prof. Bulatow. Fraaier kan het al niet.

*

ONDER DE WETENSCHAPPELIJKE LOEP

Alles wat er te koop is in het alternatieve zwerk heeft Paul van Dijk vastgelegd in zijn boek over (220!) alternatieve geneeswijzen in Nederland en Vlaanderen. Van deze "inventarisatie" is inmiddels de zevende druk verschenen... Belangrijker echter is de verschijning, in Duitsland, van een wetenschappelijk boek dat zich kritisch keert tegen wat dan heet *Auszenseitermethoden in der Medizin* en dat is samengesteld door Irmgard Oepen en Otto Prokop (een uitgave van de Wissenschaftliche Buchgesellschaft te Darmstadt; ISBN: 3-534-01736-6; winkelprijs 69 DM.) Zeer aanbevolen!

De samenstellers hebben hun stof in drie sectoren ingedeeld: a. De invloed van het magische denken; b. oude en nieuwe wegen op zoek naar "alternatieve" genezing; c. juridische aspecten. Natuurlijk komt de homeopathie aan de orde en wel in een artikel van 20 bladzijden van O. Prokop, hoogleraar aan de Humboldt-Universiteit te Berlijn. Het is wat de homeopathie betreft dienstig, zo betoogt Prokop, zich niet te laten beïnvloeden door hoogdravende woorden als "Ganzheitsmedizin". Er zijn nu al 170 jaar verlopen waarin de homeopathie de gelegenheid heeft gehad in elk geval één sluitend bewijs te leveren van de werking en het werkingsmechanisme van de therapie. Bergen boeken zijn verschenen om de resultaten te verheerlijken maar er is er geen enkel bij met een sluitende bewijsvoering. De homeopathie, zo verklaart prof. Prokop met nadruk, belichaamt een bijzondere aan de wetenschap vijandige categorie van denken, waarvan de pijlers niet geschraagd worden door de natuurwetenschappen.

Het boek biedt o.a. ook uitvoerige artikelen over acupunctuur de neuraaltherapie, de Kirlianfotografie, het belezen van wratten, aardstralen... Wij hopen nader op dit waardevolle boek terug te komen.

*

MOERMAN-ARTS BERISPT

Moerman-artsen beperken zich niet tot het voorschrijven van het bekende Moerman-dieet. Verre van dat. Onlangs heeft het Centraal Medisch Tuchtcollege een z.g. Moerman-arts berispt wegens verregaande onzorgvuldigheid en onkunde. De arts, zo werd vastgesteld behandelde patiënten met kanker zonder dat hij beschikte over de noodzakelijke bijzonderheden van hun ziekte en zonder dat hij een vervangend onderzoek verrichtte. "Hij werpt zich op als een in

kanker gespecialiseerd behandelaar waartoe hij noch de opleiding noch de ervaringsachtergrond bezit".

Het Centraal Medisch Tuchtcollege heeft de arts op de vingers getikt omdat hij een patiënt de behandeling met cytostatica voorgeschreven door de behandelende geneesheer had afgeraden, zonder de behandelende geneesheer hiervan op de hoogte te stellen. Het is niet bij één geval gebleven. De berispte arts had ook te hoge doses voorgeschreven van een bepaalde medicijn en hij ging daarmee door ook toen was gebleken dat deze hoge dosering niet zonder gevaar was.

De arts in kwestie heeft zich in persgesprekken en in lezingen zeer ongenueanceerd en onzorgvuldig uitgelaten over de "reguliere kankertherapieën". "Als je met kanker in een ziekenhuis ligt kun je beter dood zijn", aldus citeert het Tuchtcollege de Moerman-arts aan wie ook de uitlating werd toegeschreven: "de heren medici proberen bij kanker nooit echt de ziekte te bestrijden".

Het Tuchtcollege achtte het optreden van de arts "in hoge mate verwerpelijk omdat daardoor aanmerkelijke schade kan ontstaan voor de patiënt". Toch liet men het bij een berisping en ging niet mee met de inspecteur voor de volksgezondheid die van oordeel was dat de zaak naar het gerechtshof moest worden verwezen.

*

FLAUWEKUL-PILLEN

Enige tijd geleden verscheen een advertentie in de kranten van de drogistenketen DA. Die loog er niet om. "Met honderden adviezen staan duizend DA-drogisten miljoenen Nederlanders bij in hun strijd tegen verkoudheid en griep", luidde het. De advertentie, vertelt De Volkskrant in de rubriek Dag in dag uit wekte de verontwaardiging op van apotheker Venema in Groningen. Hij keerde zich tegen de advertentie in zijn eigen maandelijks orgaan Huispost en later op uitnodiging van de lokale omroep Radio Stad Groningen. Niet alleen omdat tegen griep niets helpt, maar ook omdat de markt van flauwekul-geneesmiddelen steeds maar blijft groeien. Drogisten doen daar dapper aan mee.

Van knoflookpreparaten wordt beweerd, dat zij het "geestelijk en lichamelijk welzijn bevorderen" en dragees van algen vervaardigd "Verhogen de weerstand en geven méér energie". Dr. Vogel heeft "een homeopathische weerstandverhoger die het hele gezin helpt tegen verkoudheid en griep". Allemaal onzin en bedrog, aldus apotheker Venema. Vitamine C-tabletten? Neem liever een sinaasappel. Davitamon 10? U krijgt heus in uw eten voldoende vitamientjes. Natterman? Neem liever een dropje! De enige die er beter van wordt is de drogist zelf.

Een woordvoerder van de drogistenketen, J. Com-mijns verklaarde tegen De Volkskrant dat zijn bedrijf helemaal achter de geadverteerde produkten staat, maar wilde tenslotte wel toegeven dat Venema misschien toch wel een beetje gelijk heeft. "De waarheid ligt in het midden".